

Jak se Koněv, Reuters a Rokossovskij pokusili porazit skupinu armád Střed

☆ cs.topwar.ru/213910-kak-konev-rejter-i-rokossovskij-pytalis-razgromit-gruppu-armij-centr.html

Alexandr Samsonov

31. března 2023



Foto <https://pobedarf.ru>

"Mlýnek na maso Rzhev"

Během ofenzívy Rudé armády v zimě 1941–1942 se v obraně nepřítele vytvořila římsa západním směrem (až 160 km do hloubky a až 200 km na šířku na základně). Frontová linie probíhala západně od Bely, severně a východně od Rževa, západně od Juchnova, východně od Spas-Demensk. Německé velitelství přikládalo zvláštní důležitost držení římsy a považovalo ji za odrazový můstek pro novou ofenzívu proti Moskvě. V zimě 1942–1943 zde byla soustředěna více než třetina vojsk skupiny armád „Střed“ (9. armáda, síly III. nádrž a 4. armáda).



Sovětské jednotky na amerických středních tancích M3 „General Lee“ vjíždějí do osvobozeného města Vjazma

Velký význam tomuto směru přikládalo i sovětské velitelství, které se snažilo zničit nepřátelské předmostí zaměřené na hlavní město. V zimě - na jaře 1942 provedly jednotky Kalininovy a Severozápadní fronty operaci Rzhev-Vyazemsky. V červenci - říjnu 1942 přešel Kalininův front znovu do útoku - strategická útočná operace Ržev-Sychevskaja. V listopadu - prosinci 1942 se sovětské armády znovu pokusily porazit německou 9. armádu - druhou strategickou útočnou operaci Ržev-Sychevskaja (operace Mars). Rudá armáda během těchto dlouhých a krvavých bojů nedokázala porazit Wehrmacht v moskevském směru.

B historie tato bitva byla zařazena jako jedna z nejdelších a nejkrvavějších, "Rževský mlýnek na maso", ve kterém podle různých odhadů zahynulo a bylo zraněno 1 až 2 miliony sovětských vojáků.

Teprve v březnu 1943, když německá 9. armáda opustila římsu, sovětská vojska posunul frontovou linii od Moskvy o dalších 130–160 kilometrů.



Německá protiletadlová děla ráže 88 mm (8,8 cm FlaK 36/37) na železničním nástupišti v okupovaném Rževu. Pozoruhodný je počet bílých kroužků na hlavní - značky poškozených vozidel



Němečtí protiletadloví dělostřelci u mostu přes Volhu v okupovaném Rževu. Zima 1942. Uprostřed je německé protiletadlové dělo FlaK 37 ráže 37 mm.



Německá protiletadlová baterie na železničních nástupištích v okupovaném Rževu. Na vzdálených plošinách jsou instalována děla ráže 88 mm (8,8 cm FlaK 18/36), na pravé straně plošiny je umístěna dvojice 37 mm protiletadlových děl (3,7 cm FlaK 37).

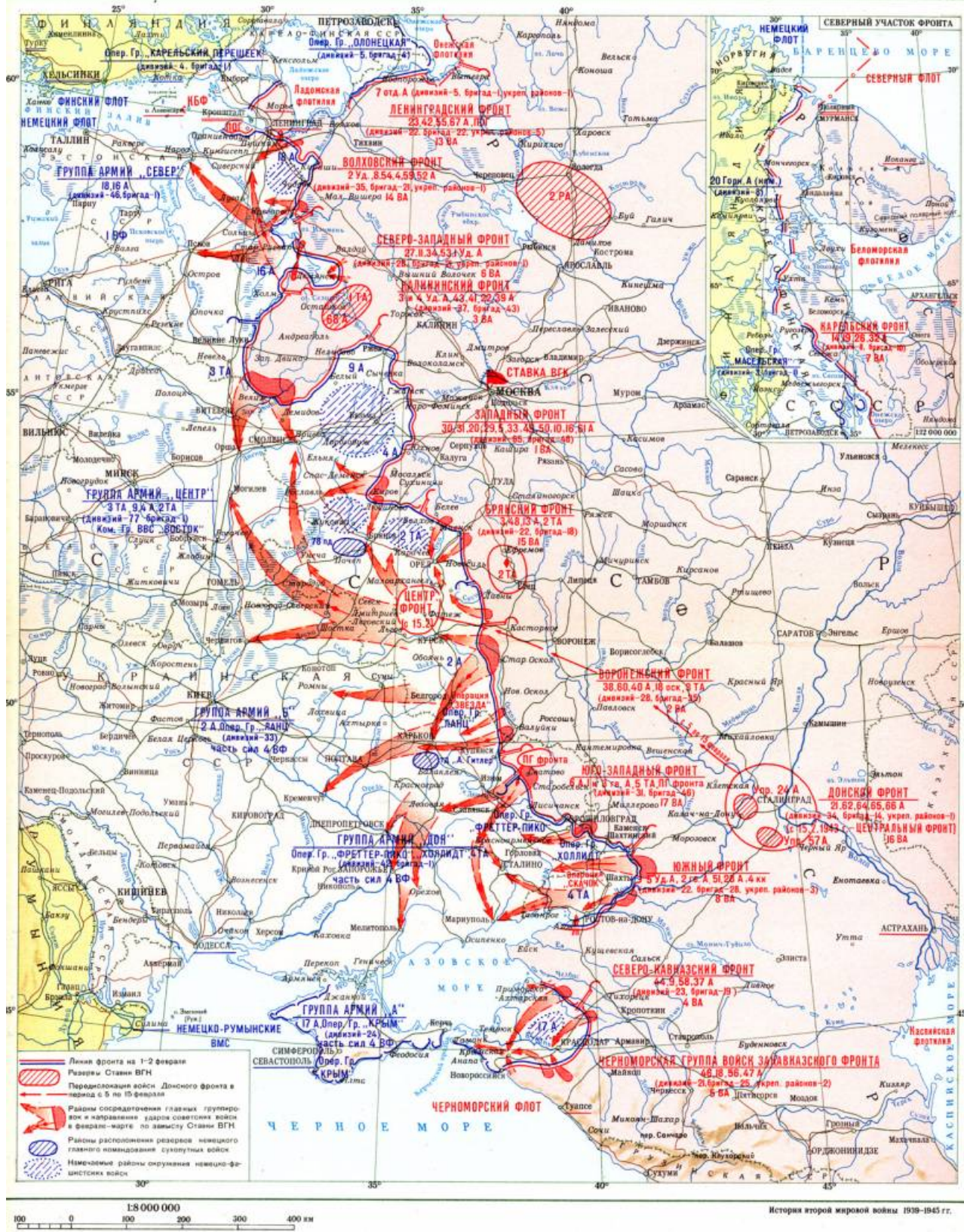
Plány sovětského velitelství

Sovětské velitelství v zimě 1943 plánovalo provést sérii po sobě jdoucích operací v západním (centrálním) směru s cílem porazit německé armády a nakonec je zatlačit zpět z Moskvy. Nejprve soustřednými údery jednotek Brjanska a levého křídla západních front porazit 2. německou tankovou armádu, osvobodit Orjol a Brjansk. Poté rozvíjet ofenzívu na Smolensk, přejděte do týlu uskupení Ržev-Vjazma a s armádami 4 front obklíče a zničte hlavní síly skupiny armád Střed polního maršála von Klugeho (2. a 3.

tanková, 4. a 9. polní armáda). Ve skupině "Střed" bylo 77 divizí a jedna brigáda, více než třetina sil byla na předmostí Ržev.

Velitel Západního frontu (ZF) Koněv měl ve spolupráci s pravým křídlem Brjanského frontu (BF) zasáhnout se silami 16. armády, posílené 9. tankovým sborem, v obecném směru přes Zhizdra do Brjanska. Poté měly 50. a 10. armáda postupovat obecným směrem na Roslavl, část sil - na Jelnyu. Velitel BF generál Reuter dostal za úkol porazit nepřátelské uskupení Orjol-Brjansk. 48. armáda postupovala na Orjol a kryla jej z jihozápadu, 3. armáda útočila z východu a 61. armáda útočila ze severu přes Volchov. To vedlo k obklíčení a porážce hlavních sil německé 2. tankové armády. 13. armáda ve spolupráci s 16. armádou polárního frontu měla osvobodit Brjansk.

Zvláštní role byla přidělena jednotkám Centrálního frontu (CF) pod velením Rokossovského. Fronta vznikla 15. února 1943 na základě rozpuštěné Donské fronty. Nová fronta byla rozmístěna severně od Kurska mezi Brjanskou a Voroněžskou frontou. Fronta měla zahrnovat 21., 65., 70. kombinovanou armádu, 2. tankovou, 16. leteckou armádu, řadu formací ze zálohy Stavka. Rokossovského armády se měly dostat k Dněpru v oblasti Gomel a Orša, přičemž provedly hluboké obklíčení pravého křídla skupiny armád Střed, aby porazily hlavní nepřátelské síly v obrovském kotli ve Smolenské oblasti spolu s jednotkami Kalininská a Brjanská fronta.



Maloarkhangelská operace

Fronty centrálního směru přešly do útoku v různých časech, jakmile

byly připraveny. Jednotky BF přešly do útoku jako první. Od začátku února 1943 nepřetržitě útočily na nepřátelské pozice. 12. února Puchovova 13. armáda a Romaněnkova 48. armáda, které se snažily obejít Orjol z jihovýchodu a jihu, obnovily ofenzívu proti pravému křídlu německé 2. tankové armády. Kvůli nedostatku seriózních mobilních formací byla ofenzíva obou armád omezena na frontální útoky na nepřátelské pozice. Interakce sovětských armád byla slabá. Německé velení již stáhlo část jednotek z předmostí Rzhev-Vyazemsky, několik divizí bylo převedeno do směru Oryol a posílilo jeho obranu.

Operace Oryol (Maloarkhangelsk) nevedla k úspěchu. Za měsíc urputných bojů naše jednotky pronikly obranou nepřítele o 10–30 km. Vojáci byli nuceni zastavit ofenzívu na linii Novosil, Maloarkhangelsk, Rožděstvenskoje. Frontová linie tam zůstala až do konce léta 1943. Ztráty byly velké (přes 50 tisíc lidí). 12. března byl Brjanský front zrušen, Reiter stál v čele záložního frontu.

Ostatní účastníci rozsáhlého plánu sestaveného velitelstvím na porážku skupiny armád Střed neměli čas se na operaci připravit. Takže úkol připravit operaci k osvobození Brjanska dostal velitel 16. armády generál Bagramjan 9. února. Armáda byla vážně posílena pěchotou, tanky a dělostřelectvem. Hlavní část záloh ale dorazila již v průběhu operace s velkým zpožděním a do bitvy nebyla uvedena v nejlepší chvíli. Bagramyan jednoduše nedokázal shromáždit všechny divize na startovní čáře během několika dní, zorganizovat interakci a zásoby a navázat spolehlivou komunikaci.

Vojska bývalé Donské fronty, nové Centrální flotily, se prostě nestihla přesunout ze Stalingradské oblasti na nové místo. Jediná obnovená jednokolejná železnice nezvládla přesuny několika armád.

"Dopravní plány praskaly ve švech," vzpomínal Rokossovsky. - Byl porušen jízdni řád. Žádosti o ešalony nebyly uspokojeny, a pokud byly předloženy vlaky, ukázalo se, že vozy nejsou vhodné pro

přepravu personálu a koní ...

Do oblasti soustředění začaly přicházet smíšené formace. Materiální část dělostřelectva byla vyložena k zamýšlenému účelu a koně a vozidla byla stále na místě.

Vyskytly se i případy, kdy na jedné stanici byla vyložena technika, na druhé vojáci. Echelony uvízly na stanicích a vlečkách několik dní.

V důsledku toho zůstalo mnoho jednotek a týlových institucí poblíž Stalingradu. Oblast soustředění, právě osvobozená od nepřítele, nebyla připravena přijmout tak velké množství vojáků a techniky. Off-road situaci ještě zhoršil.

Proto nebylo možné do 15. února 1943 zformovat Centrální frontu a zároveň zahájit ofenzívu. Administrativa 65. armády tak dorazila do Yelets až 18. února a hlavní síly armády - o týden později. 21. armáda dokončila přesun teprve začátkem března. Tarasovova 70. armáda, rekrutovaná z personálu pohraničních a vnitřních jednotek NKVD, nově vzniklá 2. Rodinova tanková armáda a Kryukovův 2. gardový jezdecký sbor byly převedeny ze zálohy Stavka do Centrální flotily. Ale ani oni neuspěli. Z více než 400 tanků tankové armády se po 270kilometrovém pochodu na startovní čáru v oblasti Fatezh dostalo do stanoveného času jen něco málo přes 100 vozidel, bez dělostřelectva, týlových jednotek, téměř bez paliva a proviantu. Jezdecký sbor dorazil bez děl, konvojů, střeliva a krmiva. Tarasovova armáda musela podniknout nejtěžší zimní pochod, prodírat se závějemi a sněhovými bouřemi, táhnout na sebe zbraně a materiál.

V důsledku toho byl začátek operace třikrát odložen a přesto armády Centrální flotily zahájily ofenzívu po částech. 65. a 2. tanková armáda zahájily ofenzívu jako první, zbytek jednotek byl po příjezdu přiveden do boje. Výsledek byl zřejmý. Spěch nedělal dobrotu. Je zřejmé, že sovětské velení si bylo jisto, že nepřítel je zlomen, bylo potřeba ho jen dorazit. Odtud přecenění vlastních sil a podceňování nepřítele.



Ženy odklízejí sutiny na ulici osvobozeného Maloarkhangelska.

Operace Zhizdra

22. února 1943 přešla 16. armáda Baghramyan ZF do útoku. Úderná skupina 6 střeleckých divizí a 4 tankových brigád zaútočila v 16 km zóně a měla dobýt Žizdru a Ljudinovo do konce prvního dne. Z této linie vstoupila do bitvy mobilní skupina složená z 9. tankového sboru, střelecké divize a lyžařského pluku, která dostala za úkol rychlým hodem osvobodit Brjansk.

Naše jednotky však nedokázaly za pohybu prolomit silnou obranu nepřítele (dvě německé pěší divize). Náš průzkum neotevřel obranu nepřítele, dělostřelectvo zasáhlo náměstí, letectví jednal neuspokojivě. Německá rozvědka navíc odhalila přípravu Rusů na ofenzívu. Německé velení vyslalo na nebezpečné místo včas posily. Aktivní bylo německé letectvo. Němci přešli do protiútoků.

Velení ZF vrhlo do bitvy vhodné jednotky nových divizí. Němci také převedli nové posily, divize, které byly uvolněny po stažení jednotek z předmostí Rževa. Bitva se změnila v „mlýnek na maso“, obě strany utrpěly těžké ztráty.

Začátkem března Baghramjanova armáda postoupila o 10–13 km a vyčerpala svůj útočný potenciál. 16. armáda zastavila postup, aby dala jednotky do pořádku a vyčkala příchodu posil. 27. února byl Koněv odvolán z funkce velitele západní fronty se zněním „jelikož nezvládl úkoly vedení fronty“ a odvolán do Moskvy. Sokolovský byl jmenován velitelem ZF.

7. a 19. března se 16. armáda opět pokusila prolomit nepřátelskou obranu a dosáhla místních úspěchů. Byla ale připravena o 9. tankový sbor, který byl převelen do jiného sektoru fronty, a Baghramjanova armáda nemohla dosáhnout úspěchu. Němci vytáhli další tři divize a dobyli zpět řadu pozic. ZF konečně přešla do defenzívy.



Zničena německá stíhačka Focke-Wulf Fw.190A na letišti v Brjansku.

března 1943

Operace Sevskaya

Rokossovského jednotky mohly 25. února 1943 přejít do ofenzívy. Začala útočná operace Dmitrijev-Sevskaja, známá také jako útočná operace Sevsko-Oryol a operace Sevskaja.

Hlavní úder z linie Kursk-Fatezh v obecném směru na Sevsk s úkolem zachytit železnici Brjansk-Gomel zasadila 65. armáda Batova (7 střeleckých divizí a jedna brigáda, dělostřelecká divize a 5 samostatných tankových pluků) a 2. tanková armáda Rodin (11. a 16. tankový sbor, gardová tanková brigáda a pluk, 2 střelecké divize a jedna střelecká brigáda, divize protiletadlového dělostřelectva). Na pravém křídle postupovala Tarasovova 70. armáda (6 střeleckých divizí), která mířila na Dmitrovsk-Orlovskij. Na levém křídle se nacházela jezdecká střelecká skupina (3. a 4. gardová jezdecká divize, 3 lyžařské brigády a 2 samostatné tankové pluky), která postupovala na Novgorod-Severskij. Fronta zahrnovala přes 250 tisíc lidí (bez 21. armády) a asi 600 tanků.

Operace vypadala hladce jen na papíře. Již ve fázi formování centrální fronty začaly velké problémy, pronásledovali frontu dále. Většina tanků a dělostřelectva tankové armády byla do začátku operace stále na pochodu kvůli nedostatku paliva a špatným silnicím. Do začátku operace bylo ze 408 tanků schopno jít do boje pouze 182 tanků. Hlavní síly Batovovy 65. armády podnikly 60kilometrový pochod z místa vykládky na startovní čáru a okamžitě se daly do boje. Těžký pochod podnikla i 70. armáda. 21. armáda právě začala vykládat v oblasti Yelets. V jezdecké střelecké skupině dorazil včas pouze 2. gardový jezdecký sbor. Lyžaři byli na pochodu, tanky čekaly na pohonné hmoty v Livnách. Z 20 dělostřeleckých a minometných pluků zálohy nejvyššího vrchního velení přidělených na frontu nedorazil ani jeden.

Rokossovskij poznamenal, že kvůli spěchu přesunu armád do nového prostoru jednotky nebyly obeznámeny s oblastí, neprováděly průzkum, formace byly bez dopravy a komunikací, zásobování. Ofenzíva musela být zahájena za pohybu, bez průzkumu, studia terénu, bez týlových linií, prostředků posílení, s omezenými zásobami paliva a munice.

Zahájení operace se však celkem vydařilo. Jako první přešel do útoku 11. tankový sbor generála Lazareva. Večer 24. února 1943 zahájily předsunuté oddíly sboru ofenzívu. Poté zasáhl 16. tankový sbor. Němci ze strachu z „pytle“ opustili Dmitrieva-Lgovského. Na jihu Kryukovův jezdecký sbor úspěšně zahájil ofenzívu. Ale 65. armáda Baťova okamžitě narazila na silnou nepřátelskou obranu, každou výšinu a vesnici bylo nutno dobýt těžkými boji. Toho dne armáda pomalu tlačila na nepřítele 2–4 km.

2. března naši tankisté osvobodili Sevsk. O den později, aniž by narazily na silný odpor a postoupily o 30 km, byly sovětské tanky na stanici Suzemka, 3. března - na stanici Seredina-Buda. Armáda Vlast zachytila železnou linii Brjansk – Konotop. 7. března dosáhly sovětské tanky levého břehu řeky Usozha. Kryukovovi kavaleristé bez potíží urazili 120 km a dosáhli Desny u Novgorodu-Severského. Zároveň byly otevřené boky sboru.



Vojáci 35. tankového pluku Wehrmachtu u rozbitého sovětského 45mm děla 53-K v okupované vesnici Seredina-Buda. Kurská oblast. března 1943

Chcete-li se pokračovat ...